

Karta przedmiotu **TEORIA POZNANIA - EPISTEMOLOGIA**

Forma zajęć:	wykład z ćwiczeniami			
Wymiar godzinowy*	semestr zimowy	30 + 30	semestr letni	15 + 30
*Jeśli zajęcia prowadzone są np. w formie wykładu i ćwiczeń, należy podać wymiar godzinowy odrębnie dla każdej formy zajęć				
ECTS	semestr zimowy	3	semestr letni	4
Język przedmiotu	polski			
Forma zaliczenia*	semestr zimowy	Zbo + Z	semestr letni	E + Z
*Jeśli zajęcia prowadzone są np. w formie wykładu i ćwiczeń, należy podać formę zaliczenia odrębnie dla każdego typu zajęć				
CEL PRZEDMIOTU				
1.	Zapoznanie z terminologią, problemami, stanowiskami i argumentacją związaną z poznaniem ludzkim.			
2.	Ćwiczenie umiejętności pisania streszczeń.			
3.	Rekonstrukcja i krytyczna analiza tekstów źródłowych.			
4.	Ćwiczenie umiejętności dyskusowania, argumentacji.			
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI				
1.	Znajomość podstawowych zagadnień filozofii (omawianych na przedmiocie Wprowadzenie do filozofii).			
2.	Umiejętność analizowania tekstów naukowych.			
3.	Umiejętność krytycznego myślenia oraz formułowania swojego stanowiska.			
EFEKTY KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU				Odniesienie do kierunkowego efektu kształcenia
W kategorii wiedzy				
1.	Student zna klasyczne oraz dyskutowane współcześnie problemy, główne stanowiska oraz argumenty związane z poznaniem ludzkim.			K_W05
2.	Student zna terminologię filozoficzną związaną z problematyką teorii poznania.			K_W03
W kategorii umiejętności				
1.	Student potrafi dyskutować na temat problemów związanych z poznaniem - dostrzega różnicę stanowisk, potrafi odwołać się do podstawowej argumentacji.			K_U05, K_U04
2.	Student potrafi napisać streszczenie omawianych na zajęciach tekstów.			K_U06
W kategorii kompetencji społecznych				
1.	Student wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce życiowej: potrafi zanalizować problem i zaproponować jego rozwiązanie.			K_K04

TREŚCI PROGRAMOWE (OPIS TREŚCI ZAJĘĆ)

Treści kształcenia realizowane na wykładzie dla poszczególnych jednostek dydaktycznych:

1. Teoria poznania - zagadnienia wstępne: definicja, problematyka, szczegółowe teorie poznania, koncepcje uprawiania teorii poznania;
2. Sceptycyzm: rodzaje sceptycyzmu, argument „Trylemat Agryppy” i reakcje na niego;
3. Sceptycyzm: pozostałe argumenty na rzecz sceptycyzmu i odpowiedzi na nie;
4. Internalizm – eksternalizm: definicje, wprowadzenie w problematykę sporu;
5. Internalizm: „problem mostu” i jego rozwiązania;
6. Internalizm: koncepcja świadomości, postacie świadomości i samoświadomości;
7. Eksternalizm: rodzaje eksternalizmu i ich przedstawiciele, reliabilizm;
8. Eksternalizm: koncepcja teorii poznania W. V. O. Quine’a;
9. Eksternalizm: „teistyczny reliabilizm” Alвина Plantingi;
10. Czynności poznawcze: rozróżnienia, bezpośredniość poznania;
11. Czynności poznawcze: rodzaje bezpośredniego poznania;
12. Czynności poznawcze: poznanie pośrednie;
13. Źródła poznania: rodzaje problemów, empiryzm genetyczny, natywizm;
14. Źródła poznania: aprioryzm, aposterioryzm, spór o wiedzę syntetyczną a priori;
15. Racjonalizm – irracjonalizm: stanowiska, argumenty;
16. Racjonalizm – irracjonalizm: racjonalizm umiarkowany;
17. Realizm – idealizm: rodzaje sporu (metafizyczny, epistemologiczny), idealizm (stanowiska, argumenty);
18. Realizm – idealizm: realizm (stanowiska, argumenty);
19. Prawda: klasyczna koncepcja prawdy oraz jej trudności;
20. Prawda: semantyczna i deflacyjne koncepcje prawdy i ich krytyka;
21. Prawda: epistemiczne koncepcje prawdy i ich krytyka;
22. Uzasadnienie: rozróżnienia wstępne, postawy propozycjonalne;
23. Uzasadnienie: rodzaje, stopnie i modele uzasadnienia;
24. Wiedza: klasyczna definicja wiedzy, problem Gettier’a;
25. Wiedza: odpowiedzi na problem Gettier’a (koncepcja braku fałszywych podstaw, niepodważalnego uzasadnienia, koncepcja przyczynowa) i ich krytyka;
26. Wiedza: precyzacja klasycznej definicji wiedzy jako odpowiedź na problem Gettier’a;
27. Poznanie religijne: problemy, stanowiska (kognitywizm, emotywizm);
28. Poznanie religijne: koncepcje uzasadnienia przekonania religijnych;
29. Poznanie naukowe: metodologiczne typy nauk, struktura nauk przyrodniczych, problem indukcji;
30. Poznanie naukowe: przedmiot i wartość nauk przyrodniczych – realizm a instrumentalizm, problem „rozwoju” nauki.

Treści kształcenia realizowane na ćwiczeniach odpowiadają treścią omawianym na wykładzie, a opierają się na analizie następujących tekstów:

Teoria poznania: Tekst podstawowy: Kartezjusz „Medytacja pierwsza” i „Medytacja druga” (różne wydania);

Sceptycyzm: Teksty podstawowe: I. Dańbska „O rodzajach sceptycyzmu”, *Kwartalnik Filozoficzny*, t.17, z.1-2 (1948), s. 79-86; A. B. Stępień „Czy rozum ma szansę się obronić” [w:] tenże, *Studia i szkice filozoficzne*, t. I, Lublin: RW KUL 1999, s. 238-245.

Tekst dodatkowy: R. Ziemińska „Trzy strategie dyskusji ze sceptycyzmem”, *Roczniki Filozoficzne* t. 50, z. 1 (2002), s. 575-595.

Internalizm: Tekst podstawowy: A. B. Stępień „16 02. Postacie świadomości. Struktura aktu świadomości” [w:] tenże, *Wstęp do filozofii*, Lublin: TN KUL 2007, s. 116-117; A. B. Stępień „W poszukiwaniu istoty człowieka” (cz. III. Świadomość człowieka) [w:] tenże, *Studia i szkice filozoficzne*, t. II, Lublin: RW KUL 2001, s. 33-44.

Tekst dodatkowy: R. Ingarden, „Wykład trzeci” [w:] tenże, *Wstęp do fenomenologii Husserla*, Warszawa: PWN 1974, s. 56-78.

Eksternalizm: Tekst podstawowy: R. Ziemińska „Quine’a epistemologia naturalizowana” [w:] tenże, *Eksternalizm we współczesnej epistemologii*, Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego 2002. s. 18-50.

Tekst dodatkowy: R. Ziemińska „Plantingi teoria gwarancji (warrant)” [w:] tenże, *Eksternalizm we współczesnej epistemologii*, Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego 2002, s.207-218.

Czynności poznawcze: Tekst podstawowy: R. Ingarden, „Wykład piąty” [w:] tenże, *Wstęp do fenomenologii Husserla*, Warszawa: PWN 1974, s. 102-125.

Tekst dodatkowy: A. B. Stępień „Rodzaje bezpośredniego poznania” [w:] tenże, *Studia i szkice filozoficzne*, t. I, Lublin: RW KUL 1999, s. 126-158.

Źródła poznania: **Tekst podstawowy:** J. Wojtyśiak, E. Odoj, "Teoria poznania naukowego", [w:] P. Kawalec, P. Lipski, R. Wodzis (red.), *Podstawy naukoznawstwa. Skrypt dla studentów studiów licencjackich*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2011, s. 157-184.

Tekst dodatkowy: S. Judycki „Wiedza a posteriori i a priori” [w:] R. Ziemińska (red.), *Przewodnik po epistemologii*, Kraków: Wydawnictwo WAM 2011.

Racjonalizm – irracjonalizm: **Tekst podstawowy:** K. Ajdukiewicz „Zagadnienie źródła poznania” (Racjonalizm i irracjonalizm) [w:] tenże, *Zagadnienia i kierunki filozofii* (różne wydania).

Realizm – idealizm: **Teksty podstawowe:** G. E. Moore „Dane zmysłowe” [w:] tenże, *Z głównych zagadnień filozofii*, tłum. Cz. Znamierowski, Warszawa: PWN 1967, s. 58-100.

Tekst dodatkowy: M. Hempoliński „Poznanie zmysłowe. Filozofia percepcji” [w:] tenże, *Filozofia współczesna. Wprowadzenie do zagadnień i kierunków*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1989, s. 410-466.

Prawda: **Teksty podstawowe:** K. Ajdukiewicz „Zagadnienie prawdy” [w:] tenże, *Zagadnienia i kierunki filozofii* (różne wydania); B. Russell „Prawda i fałsz” [w:] tenże, *Problemy filozofii*, tłum: W. Sady, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2003, s. 131-142.

Tekst dodatkowy: S. Judycki „O klasycznym pojęciu prawdy”, *Roczniki filozoficzne*, t. 49, z. 1 (2001), s. 25-62.

Uzasadnienie: **Tekst podstawowy:** A. Chrudzinski „Rodzaje fundamentalizmu epistemologicznego”, *Edukacja Filozoficzna*, t. 24 (1997), s. 183-194.

Wiedza: **Tekst podstawowy:** E. Gettier „Czy uzasadnione i prawdziwe przekonanie jest wiedzą?”, *Principia* 1 (1990), s. 93-96.

Tekst dodatkowy: J. Wojtyśiak, E. Odoj, "Jak udoskonalic klasyczną definicję wiedzy?", [w:] D. Leszczyński (red.), *Studia Systematica*, t. II: Wiedza, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (w druku).

METODY DYDAKTYCZNE*

Wykład: wykład konwencjonalny (tradycyjny), wykład konwersatoryjny, wykład z wykorzystaniem technik multimedialnych (pokaz slajdów).

Ćwiczenia: praca z tekstem, dyskusja, metoda problemowa.

*Jeśli zajęcia prowadzone są np. w formie wykładu i ćwiczeń, należy opisać metody odrębnie dla każdej formy zajęć

SPOSOBY OCENY STUDENTA*

Wykład:

1. Wykład: egzamin ustny po dwóch semestrach - 100%

Ćwiczenia:

1. Ćwiczenia: 2 kolokwia w każdym semestrze - 60%

2. Ćwiczenia: 1 praca pisemna w każdym semestrze (streszczenie zadanego tekstu) - 30%

3. Ćwiczenia: obecność i aktywność na zajęciach - 10%

* Powinien się tu znaleźć dokładny opis metod oceny pracy studenta, w ramach danego przedmiotu. Do najbardziej popularnych form pomiaru/oceny pracy studenta należą np.: egzaminy ustne lub pisemne, eseje/ wypracowania, dysertacje, prace semestralne/ roczne/ dyplomowe, projekty i ćwiczenia praktyczne, ocenianie ciągłe.

SPOSOBY OCENY STUDENTA - SZCZEGÓŁY*

Efekty kształcenia	Na ocenę 2	Na ocenę 3	Na ocenę 4	Na ocenę 5
Wiedza	Student nie posiada elementarnej wiedzy dotyczącej terminologii, problemów, głównych stanowisk i najprostszej argumentacji związanych z poznaniem ludzkim.	Student posiada elementarną wiedzę dotyczącą terminologii, problemów, głównych stanowisk i najprostszej argumentacji związanych z poznaniem ludzkim.	Student ma uporządkowaną wiedzę dotyczącą terminologii, problemów, typowych stanowisk i argumentacji związanych z poznaniem ludzkim.	Student ma usystematyzowaną i ugruntowaną wiedzę dotyczącą terminologii, problemów, stanowisk i argumentacji związanych z poznaniem ludzkim.
Umiejętności	Student nie potrafi dyskutować na temat problemów związanych z poznaniem - nie dostrzega różnicy pomiędzy głównymi stanowiskami, nie odwołuje do podstawowej argumentacji. Nie potrafi napisać prostego streszczenia omawianego tekstu.	Student potrafi dyskutować na temat problemów związanych z poznaniem - dostrzega różnicę pomiędzy głównymi stanowiskami, odwołuje do podstawowej argumentacji. Potrafi napisać proste streszczenie omawianego tekstu.	Student sprawnie dyskutuje na temat problemów związanych z poznaniem - dostrzega różnicę stanowisk, odwołuje do znanej sobie argumentacji. Potrafi napisać streszczenie omawianego tekstu, wykorzystując przy tym posiadaną wiedzę.	Student w interesujący sposób dyskutuje na temat problemów związanych z poznaniem - sprawnie rozpoznaje różnicę stanowisk i przyjmowane założenia, stara się samodzielnie formułować argumentację. Potrafi napisać recenzję tekstu, wykazując przy tym umiejętność samodzielnej jego analizy i syntezy.

Kompetencje społeczne	Student nie wykorzystuje na poziomie elementarnym zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce życiowej: nie potrafi zanalizować problemu i zaproponować jego rozwiązania.	Student wykorzystuje na poziomie elementarnym zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce życiowej: potrafi zanalizować problem i zaproponować jego rozwiązanie.	Student sprawnie wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce życiowej: potrafi zanalizować typowy problem i zaproponować jego rozwiązanie.	Student samodzielnie wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce życiowej: potrafi zanalizować nietypowy problem i zaproponować jego rozwiązanie.
------------------------------	---	---	--	---

* Proszę opisać stopień realizacji zakładanych efektów kształcenia dla przedmiotu, np.: Student nie posiada podstawowej wiedzy na temat..., ma uporządkowaną wiedzę w zakresie..., nie potrafi tworzyć własnych narzędzi pracy..., potrafi sformułować problem i wskazać jego rozwiązanie..., nie angażuje się w proces nauki..., ma świadomość potrzeby podnoszenia swoich kompetencji....;

OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności*
Godziny kontaktowe z nauczycielem	105
Lektura zadanych tekstów	100
Napisanie pracy pisemnej	5
SUMA GODZIN:	210

* Średni nakład pracy studenta waha się od 1500 do 1800 godzin w roku akademickim, co oznacza, że **1 ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta.**

SUMARYCZNA LICZBA ECTS DLA PRZEDMIOTU:

7

BIBLIOGRAFIA PODSTAWOWA

1.	Kartezjusz „Medytacja pierwsza” i „Medytacja druga” (różne wydania).
2.	I. Dąbbska „O rodzajach sceptycyzmu”, <i>Kwartalnik Filozoficzny</i> , t.17, z.1-2 (1948), s. 79-86.
3.	A. B. Stępień „Czy rozum ma szansę się obronić” [w:] tenże, <i>Studia i szkice filozoficzne</i> , t. I, Lublin: RW KUL 1999, s. 238-245.
4.	A. B. Stępień „16 02. Postacie świadomości. Struktura aktu świadomości” [w:] tenże, <i>Wstęp do filozofii</i> , Lublin: TN KUL 2007, s. 116-117.
5.	A. B. Stępień „W poszukiwaniu istoty człowieka” (cz. III. Świadomość człowieka) [w:] tenże, <i>Studia i szkice filozoficzne</i> , t. II, Lublin: RW KUL 2001, s. 33-44.
6.	R. Ziemińska „Quine’a epistemologia naturalizowana” [w:] tenże, <i>Eksternalizm we współczesnej epistemologii</i> , Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego 2002, s. 18-50.
7.	R. Ingarden, „Wykład piąty” [w:] tenże, <i>Wstęp do fenomenologii Husserla</i> , Warszawa: PWN 1974, s. 102-125.
8.	J. Wojtysiak, E. Odoj, „Teoria poznania naukowego”, [w:] P. Kawalec, P. Lipski, R. Wodzis (red.), <i>Podstawy naukoznawstwa. Skrypt dla studentów studiów licencjackich</i> , Lublin: Wydawnictwo KUL 2011, s. 157-184.
9.	K. Ajdukiewicz „Zagadnienie źródła poznania” (Racjonalizm i irracjonalizm) [w:] tenże, <i>Zagadnienia i kierunki filozofii</i> (różne wydania).
10.	G. E. Moore „Dane zmysłowe” [w:] tenże, <i>Z głównych zagadnień filozofii</i> , tłum. Cz. Znamierowski, Warszawa: PWN 1967, s. 58-100.
11.	K. Ajdukiewicz „Zagadnienie prawdy” [w:] tenże, <i>Zagadnienia i kierunki filozofii</i> (różne wydania).
12.	B. Russell „Prawda i fałsz” [w:] tenże, <i>Problemy filozofii</i> , tłum: W. Sady, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2003, s. 131-142.
13.	A. Chrudzimski „Rodzaje fundamentalizmu epistemologicznego”, <i>Edukacja Filozoficzna</i> , t. 24 (1997), s. 183-194.
14.	E. Gettier „Czy uzasadnione i prawdziwe przekonanie jest wiedzą?”, <i>Principia</i> I (1990), s. 93-96.

BIBLIOGRAFIA UZUPEŁNIAJĄCA

1.	R. Ziemińska „Trzy strategie dyskusji ze sceptycyzmem”, <i>Roczniki Filozoficzne</i> t. 50, z. 1 (2002), s. 575-595.
2.	R. Ingarden, „Wykład trzeci” [w:] tenże, <i>Wstęp do fenomenologii Husserla</i> , Warszawa: PWN 1974, s. 56-78.
3.	R. Ziemińska „Plantingi teoria gwarancji (warrant)” [w:] tenże, <i>Eksternalizm we współczesnej epistemologii</i> , Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego 2002, s.207-218.
4.	A. B. Stępień „Rodzaje bezpośredniego poznania” [w:] tenże, <i>Studia i szkice filozoficzne</i> , t. I, Lublin: RW KUL 1999, s. 126-158.
5.	S. Judycki „Wiedza a posteriori i a priori” [w:] R. Ziemińska (red.) <i>Przewodnik po epistemologii</i> , Kraków: Wydawnictwo WAM 2011.
6.	M. Hempoliński „Poznanie zmysłowe. Filozofia percepcji” [w:] tenże, <i>Filozofia współczesna. Wprowadzenie do zagadnień i kierunków</i> , Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1989, s. 410-466.

7.	S. Judycki „O klasycznym pojęciu prawdy”, <i>Roczniki filozoficzne</i> , t. 49, z. 1 (2001), s. 25-62.
8.	J. Wojtysiak, E. Odoj, "Jak udoskonalić klasyczną definicję wiedzy?", [w:] <i>Studia Systematica</i> , t. II: Wiedza, red. D. Leszczyński, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (w druku).

Lublin, 20.06.2012r.

miejsce, data

dr hab. Jacek Wojtysiak, prof. KUL / mgr Ewa Odoj

podpis osoby odpowiedzialnej za przygotowanie karty przedmiotu